

Jak rodziny gospodarują budżetem domowym

Michał Kwiecień

- **Większe rodziny osiągają wyższy dochód niż rodziny mniej liczne. Dzieci zatem motywują do pracowitości.**

- **Wraz ze wzrostem liczby dzieci spada dochód rozporządzalny na osobę, co wymusza na rodzicach bardziej rozważne gospodarowanie finansami.**

- **Wraz ze wzrostem liczby dzieci na utrzymaniu wzrasta udział przedsiębiorców w danej grupie. Co więcej, dochód rozporządzalny zwiększa się w bardzo szybkim tempie. Posiadanie większej liczby potomstwa sprzyja przedsiębiorczości i motywuje do wyższych wyników finansowych z działalności.**

- **Dochód rozporządzalny na rodzinę, w przypadku gdy przynajmniej jeden rodzic zajmuje stanowisko kierownicze, w rodzinach z większą liczbą dzieci rośnie bardziej. Duża rodzina motywuje zatem do robienia kariery zawodowej.**

- **Większe rodziny efektywniej zarządzają środkami i potencjalnie mniej szkodliwie oddziałują na środowisko.**

- **W większych rodzinach pije się i pali mniej niż w mniejszych komórkach społecznych.**

Spis treści

I.	Zagadnienia wprowadzające	6
II.	Dochód rozporządzalny i gospodarowanie pieniędzmi	8
III.	Struktura funkcjonalna gospodarstw domowych	10
IV.	Wydatki gospodarstw domowych	13
	1. Wydatki na wodę i nośniki energii	15
	2. Wydatki na paliwo	16
	3. Wydatki na jedzenie poza domem.....	17
	4. Wydatki na alkohol i wyroby tytoniowe	18
	5. Wydatki na podróże lotnicze.....	19
	6. Rozchody związane z obsługą kredytu mieszkaniowego.....	20
V.	Subiektywna ocena sytuacji materialnej	21
VI.	Skłonność do oszczędzania	22
VII.	Skłonność do zadłużania się	24

WSTĘP

Trudno o bardziej ekonomiczne pytanie niż to dotyczące gospodarowania budżetem domowym przez rodziny. Ma ono przecież miejsce w sytuacji ograniczonych zasobów i rosnących potrzeb. Odbywa się w warunkach niepewności. Jednocześnie od tego, na ile jest efektywne i skuteczne zależy wiele, bo przecież chodzi tu o rodzinę, warunki życia jej członków i w rezultacie o to, na ile jej potencjał będzie mógł być realizowany. Wreszcie chodzi o możliwość jej godnego życia.

Dochody gospodarstwa domowego zależą od wielu czynników – to oczywiste, ale już mniej oczywiste jest to, na ile sytuacja dochodowa gospodarstwa domowego zależy od jego typu. Przykładowo, czy w trudniejszej sytuacji finansowej w Polsce znajdują się rodziny wielodzietne czy też osoby samotnie wychowujące dzieci? Istotne jest też to, jak te poszczególne typy gospodarstw domowych subiektywnie szacują swoją sytuację finansową. Wreszcie, gdy dyskutujemy problematykę gospodarowania budżetem domowym przez rodziny, to ważna jest również kompozycja ponoszonych przez nie wydatków. Jeszcze innym niezmiernie istotnym wątkiem jest fakt, jak silnie poszczególne typy gospodarstw domowych eksploatują zasoby, w tym te naturalne, środowiskowe. Wszystkie wspomniane zagadnienia poruszane są w niniejszym raporcie Instytutu Pokolenia.

Walorem raportu jest często nowatorski sposób prezentacji dostępnych powszechnie danych, do których się odwołuje. Dla mnie jednak najbardziej wartościowe są fragmenty, w których próbuje się oszacować, na ile wielkość rodziny wpływa na konsumpcję (per capita) określonych zasobów środowiskowych, np. wody. Autorzy dokumentu dokonali też szacunku zużycia paliw do prywatnych środków transportu w przeliczeniu na jednego członka gospodarstwa domowego w różnych jego typach. Okazuje się chociażby, choć trzeba pamiętać, że są to wstępne szacunki i muszą podlegać dalszej weryfikacji, że duże rodziny są bardziej ekologiczne niż mniejsze w tym sensie, że ich konsumpcja zasobów środowiskowych (per capita) jest zdecydowanie mniejsza, niż w mniej licznych gospodarstwach domowych.

Zachęcam Instytut Pokolenia do kontynuowania badań nad szeregiem podjętych w tym raporcie kwestii i jestem przekonany, że wiele z nich powinno stać się przedmiotem szerokiej debaty publicznej.

Prof. Łukasz Hardt

Jak rodziny gospodarują budżetem domowym

I. Zagadnienia wprowadzające

Rok 2022 był rokiem weryfikacji wyników badań statystycznych statystyki publicznej. Opublikowano wyniki Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 r., było więc możliwe sprawdzenie, jak kształtują się faktyczne liczebności poszczególnych wyodrębnianych w badaniach grup funkcjonalnych, w tym rodzin. Również Badanie Budżetów Gospodarstw Domowych¹ podlegało tej weryfikacji. W badaniu za 2021 r. – zawierającym najświeższe obecnie dostępne dane – liczba wszystkich gospodarstw domowych to 13,57 mln. Według NSP 2021 rzeczywista liczba gospodarstw domowych wynosi 12,54 mln. To o ponad milion gospodarstw mniej. Również struktura wewnątrz ogółu gospodarstw domowych kształtowała się odmiennie. Przykładowo liczba małżeństw lub związków nieformalnych (ujmowanych w badaniu razem) bez dzieci wyniosła według NSP 2021 3,33 mln, podczas gdy w BBGD 2021 była ona równa 2,79 mln. Także liczba małżeństw (lub związków nieformalnych) z dziećmi kształtowała się odmiennie. Według NSP 2021 wynosi ona 4,53 mln, a w badaniu Głównego Urzędu Statystycznego wykazano liczbę małżeństw z dziećmi na poziomie 4,86 mln.

Niedługo będą dostępne wagi obserwacji z badania za 2021 r. skorygowane o wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021, a od 2022 r. będą funkcjonować w badaniach tylko wagi skorygowane. Tymczasem sama jakość obliczanych wielkości agregatowych (np. suma wydatków społeczeństwa na określony cel) może budzić wątpliwości, ale wartości przeciętne nie powinny odbiegać od rzeczywistych, na co wskazują współczynniki precyzji obliczeń oraz fakt publikowania wyników badania przez GUS.

W przedstawionym materiale analizie podlegały następujące typy biologiczne gospodarstw domowych:

¹ Badanie reprezentacyjne realizowane co roku, najdroższe badanie Głównego Urzędu Statystycznego. W każdym miesiącu danego roku badanych jest ok. 6,5 tys. respondentów oraz 2,5 tys. gospodarstw domowych. Badanie obejmuje przychody poszczególnych osób i rozchody gospodarstw domowych z rozbudowanego katalogu wynoszącego dla przychodów ok. 100 pozycji, natomiast dla rozchodów – ok. 300 pozycji. Oprócz tego jest sprawdzana szczegółowa struktura społeczno-ekonomiczna gospodarstw domowych, w tym cechy demograficzne.

- małżeństwa bez dzieci,
- małżeństwa z 1 dzieckiem na utrzymaniu,
- małżeństwa z 2 dziećmi na utrzymaniu,
- małżeństwa z 3 dziećmi na utrzymaniu,
- małżeństwa z 4 dziećmi i więcej na utrzymaniu.

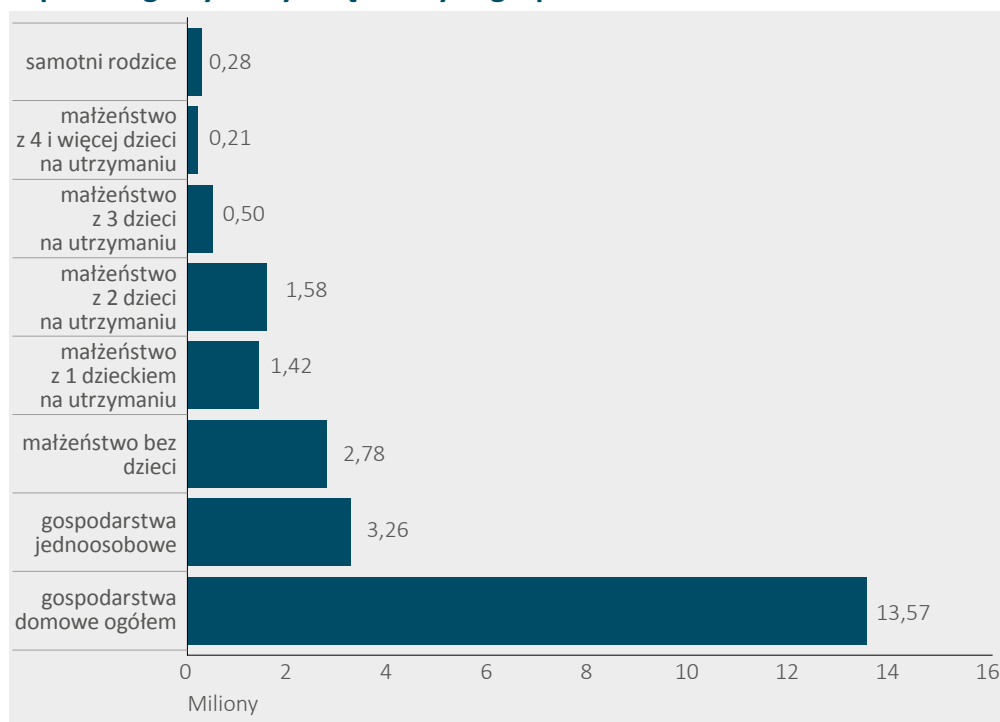
Jako benchmark podano również wartości dla grup:

- samotni rodzice,
- gospodarstwa jednoosobowe,
- gospodarstwa domowe ogółem.

W celu oczyszczenia wyników analizy z czynników powodujących zaburzenia interpretacyjne pominięto gospodarstwa domowe z dziećmi oraz innymi osobami. Rodzinę pojmujemy się jako rodziców/rodzica oraz dzieci.

Liczebności poszczególnych typów gospodarstw domowych w populacji wszystkich gospodarstw według badania przedstawiały się następująco:

Liczba gospodarstw domowych w poszczególnych wyodrębnionych grupach

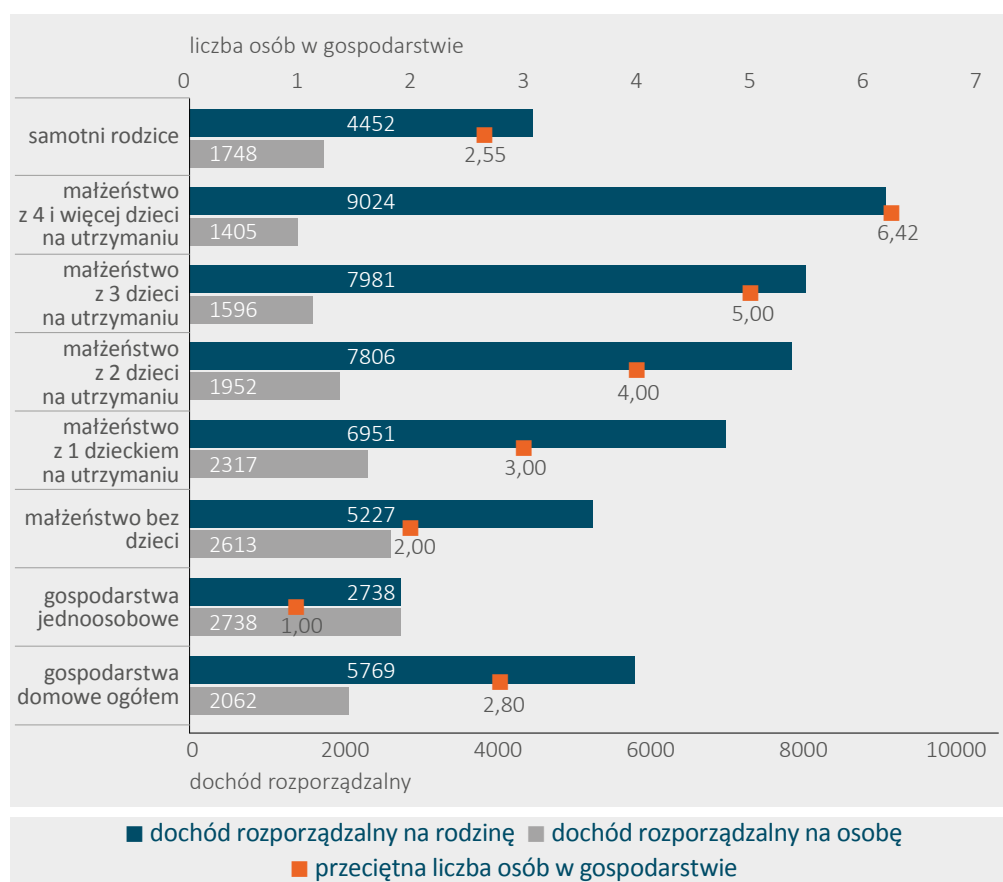
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych Badania Budżetów Gospodarstw Domowych GUS za 2021 r.

W toku analizy zbadano, jak zachowują się w wyodrębnionych grupach dochód rozporządzalny i wydatki na poszczególne dobra i usługi. Ponadto sprawdzono, jak oceniają swoją sytuację materialną sami badani, jak gospodarują pieniędzmi oraz jakie mają podejście do oszczędzania i w jakim stopniu się zadłużają.

II. Dochód rozporządzalny i gospodarowanie pieniędzmi

Dochód rozporządzalny w poszczególnych wyodrębnionych grupach gospodarstw domowych przedstawiał się następująco:

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny w poszczególnych typach biologicznych gospodarstw domowych

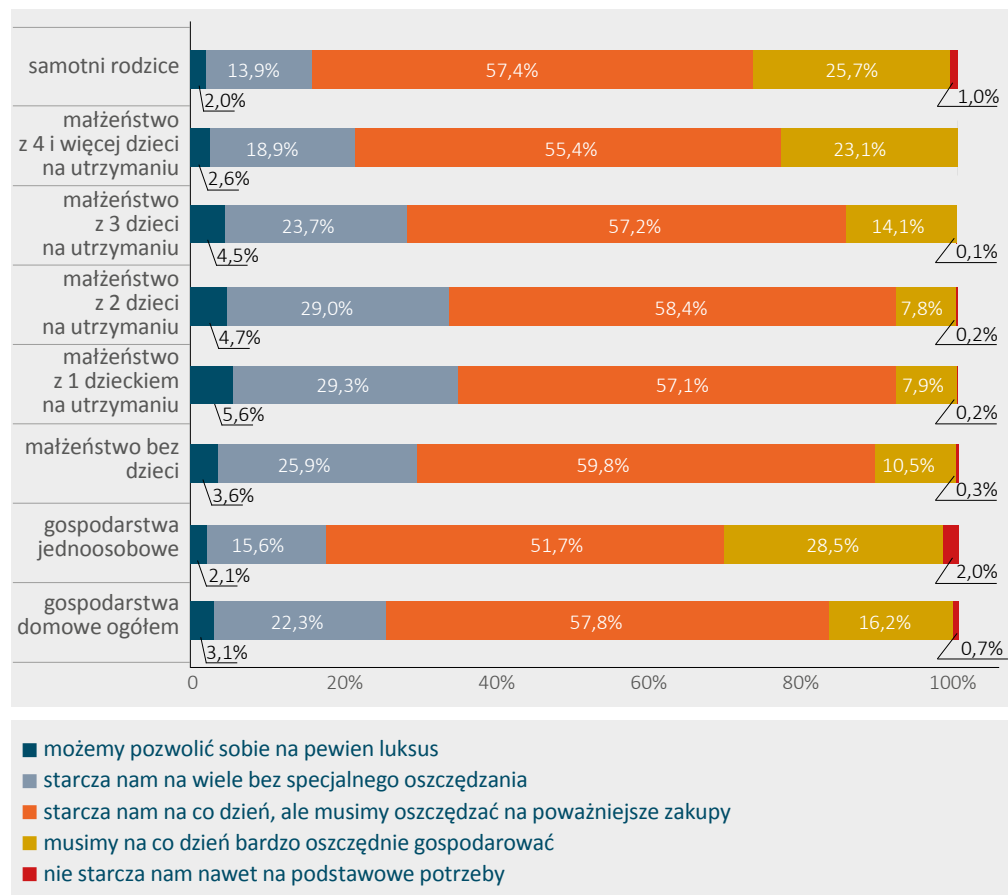

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

Z powyższego wykresu wynika, że dochód rozporządzalny na rodzinę rośnie wraz ze wzrostem liczby dzieci. W przypadku rodzin z dziećmi dzieci są zdefiniowane jako wszystkie osoby do 15. r.ż. oraz osoby do ukończenia 25. r.ż., które nie mają własnego źródła utrzymania. Jedynymi żywicielami w takich rodzinach są zatem rodzice, którzy w przypadku większych rodzin osiągają wyższy dochód niż w przypadku rodzin mniej licznych. Dzieci zatem motywują do pracowitości.

Dodatkowo wraz ze wzrostem liczby dzieci spada dochód rozporządzalny na osobę, co wymusza na rodzicach bardziej rozważne gospodarowanie finansami. Potwierdzają to wyniki części badania budżetów gospodarstw domowych, w której skupiono się na analizie indywidualnych odczuć respondentów. Charakterystykę gospodarowania środkami przedstawiono na poniższym wykresie.

Charakterystyka sposobu gospodarowania pieniędzmi

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

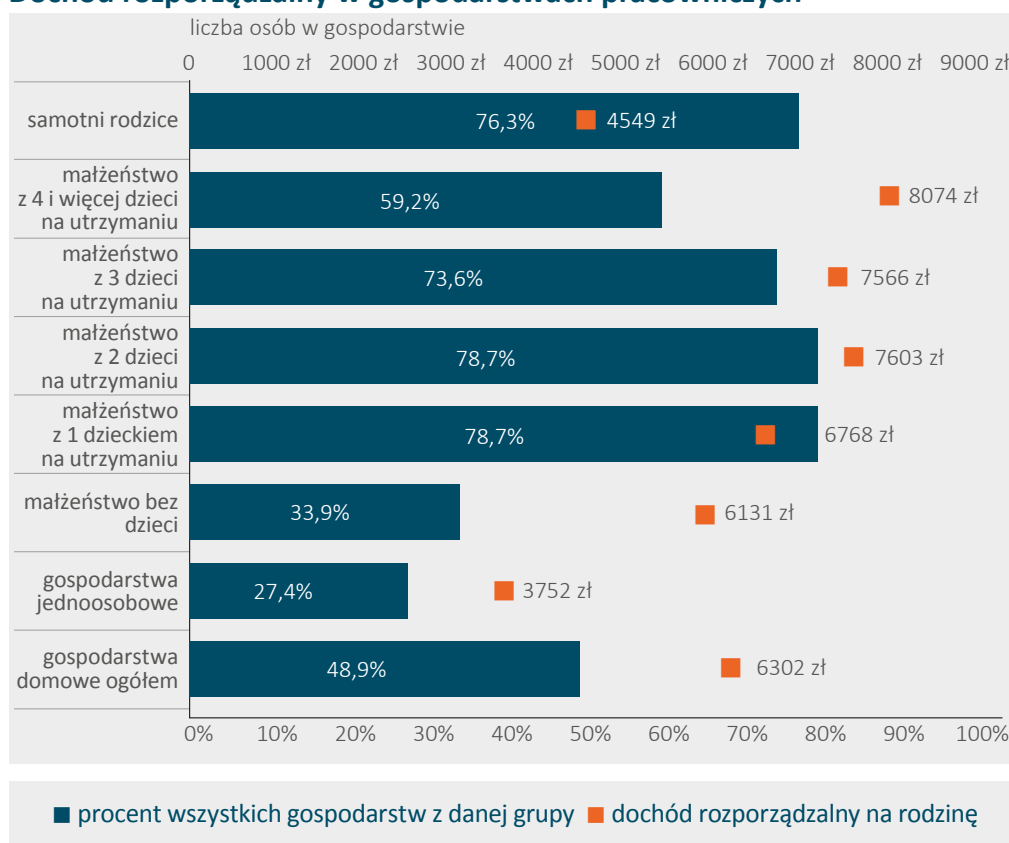
W przypadku rodzin z dziećmi wzrasta udział gospodarstw, w których muszą one na co dzień bardzo oszczędnie gospodarować. Niemniej jednak wraz ze wzrostem liczby dzieci spada odsetek gospodarstw, w których nie wystarcza nawet na podstawowe potrzeby. W przypadku rodzin z 4 dzieci i więcej w badaniu GUS nie zidentyfikowano takich rodzin.

III. Struktura funkcjonalna gospodarstw domowych

Przy analizie skłonności do pracowitości poszczególnych typów rodzin warto spojrzeć na ich strukturę funkcjonalną (wyodrębnione w badaniu grupy społeczno-ekonomicznej).

Na wykresach poniżej zaprezentowano dwa typy funkcjonalne gospodarstw domowych: gospodarstwa pracowników² i gospodarstwa przedsiębiorców³, a dokładniej – ich udział w wybranych typach biologicznych gospodarstw domowych. Analizie poddano także dochód rozporządzalny tych gospodarstw.

Dochód rozporządzalny w gospodarstwach pracowniczych

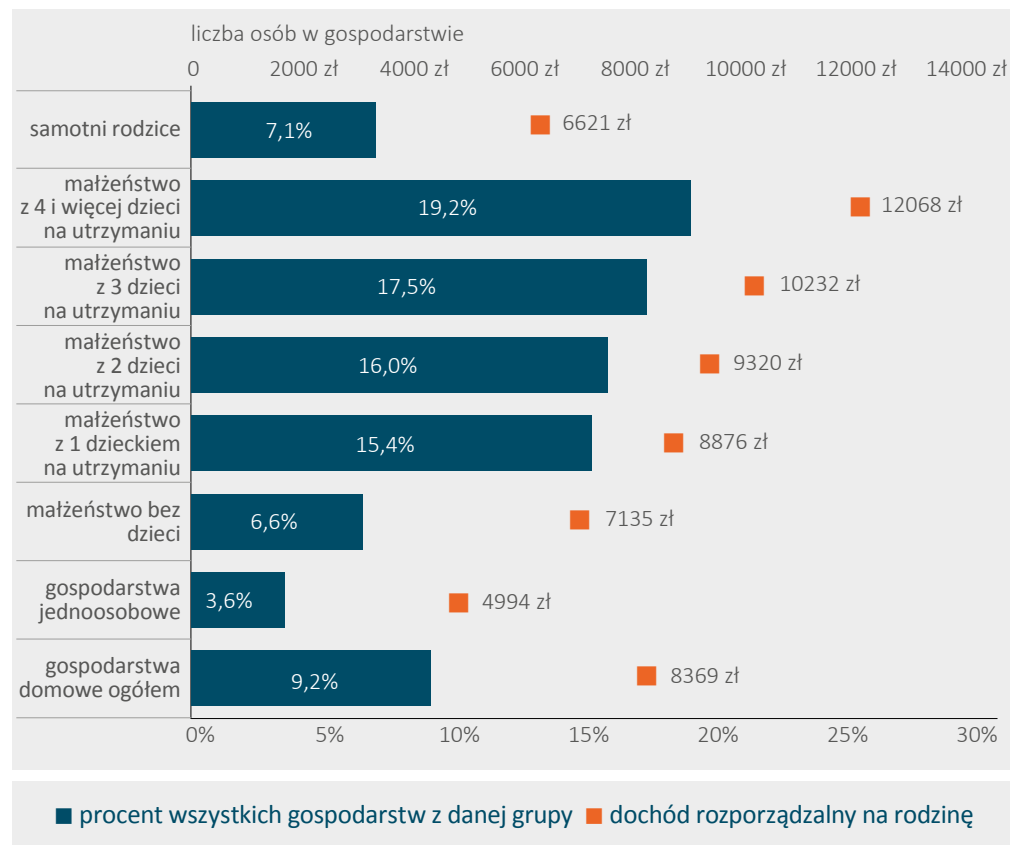
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

² Gospodarstwa pracowników – wyłącznym lub głównym źródłem utrzymania gospodarstw jest dochód z pracy najemnej, a dodatkowym źródłem może być praca na rachunek własny (w tym dochody z najmu), z wyjątkiem pracy w swoim gospodarstwie rolnym (działce rolnej), źródła niezarobkowe, a także dochód z własności (źródło: GUS).

³ Gospodarstwa pracujących na rachunek własny – wyłącznym lub głównym źródłem utrzymania jest dochód z pracy na rachunek własny (w tym z dochodów z najmu) poza indywidualnym gospodarstwem rolnym, natomiast dodatkowe źródło mogą stanowić dochody z pracy najemnej, z pracy w gospodarstwie rolnym, źródła niezarobkowe lub dochody z własności.

O ile udział gospodarstw domowych pracowników w poszczególnych typach rodzin z dziećmi maleje wraz ze wzrostem liczby dzieci, o tyle dochód rozporządzalny tych gospodarstw wzrasta. Wyjątkiem są małżeństwa z 3 dziećmi na utrzymaniu, ale tutaj spadek jest nieznaczny w stosunku do rodzin z 2 dziećmi. Pracownicze małżeństwa z 4 dziećmi i więcej na utrzymaniu dysponują największym dochodem rozporządzalnym na rodzinę.

Dochód rozporządzalny w gospodarstwach osób pracujących na własny rachunek

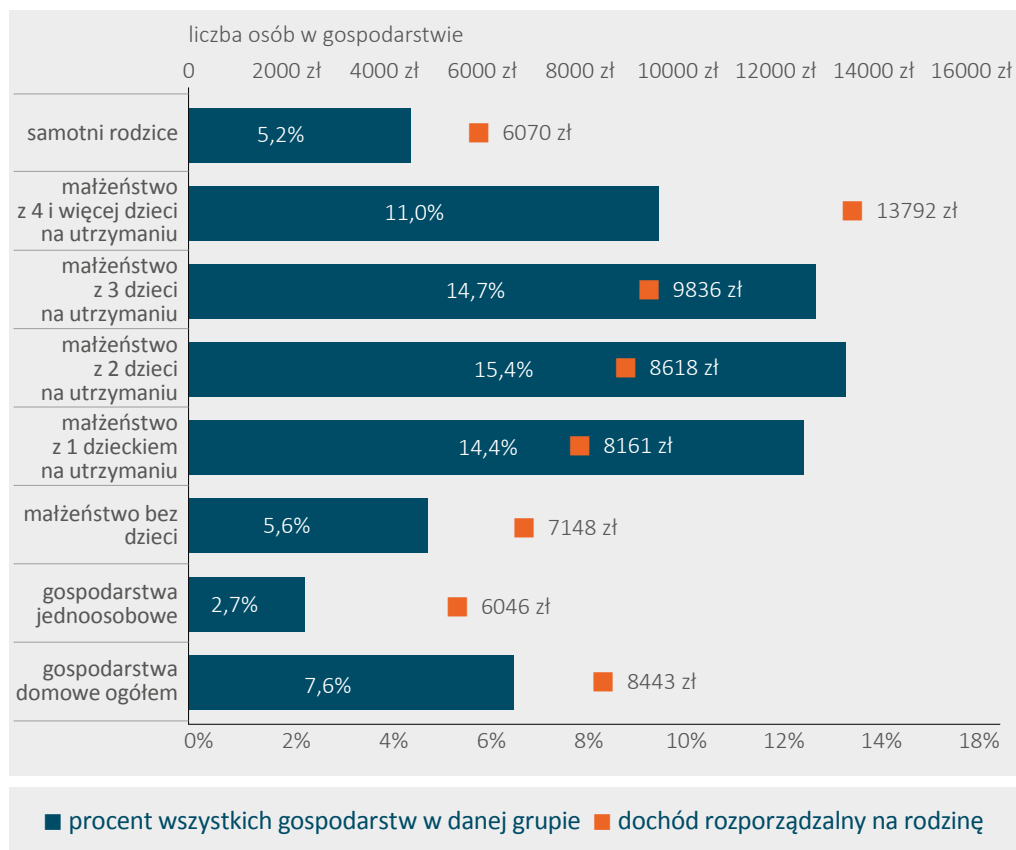
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

Interesujące są wnioski z analizy gospodarstw domowych przedsiębiorców. Wraz ze wzrostem liczby dzieci na utrzymaniu wzrasta udział przedsiębiorców w grupie. Co więcej, dochód rozporządzalny zwiększa się w bardzo szybkim tempie. Posiadanie większej liczby potomstwa sprzyja zatem przedsiębiorczości i motywuje do wyższych wyników finansowych z działalności.

Spójrzmy na strukturę gospodarstw pod względem wykonywanego zawodu. Analizie poddano stanowiska kierownicze, takie jak:

- przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i dyrektorzy generalni,
- kierownicy do spraw zarządzania i handlu,
- kierownicy do spraw produkcji i usług,
- kierownicy w branży hotelarskiej, handlu i innych branżach usługowych.

Gospodarstwa, w których przynajmniej jeden z członków zajmuje stanowisko kierownicze

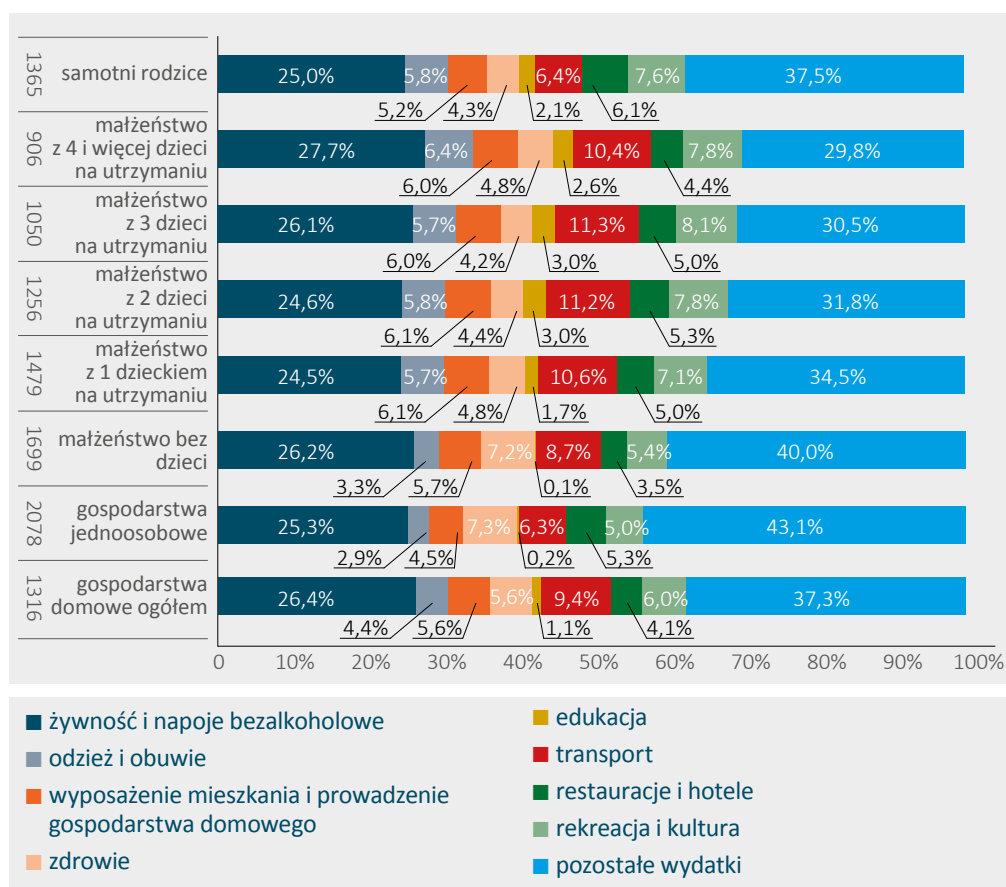
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

O ile udział gospodarstw z przynajmniej jedną osobą na stanowisku kierowniczym nie koresponduje z liczbą posiadanych dzieci, o tyle dochód rozporządzalny na rodzinę w rodzinach z większą liczbą dzieci rośnie bardziej. Duża rodzina motywuje zatem do robienia kariery zawodowej.

IV. Wydatki gospodarstw domowych

Przeanalizowano także strukturę oraz przeciętne wydatki wyodrębnionych grup gospodarstw domowych.

Struktura wydatków na osobę w gospodarstwie domowym w podziale na typ biologiczny gospodarstwa

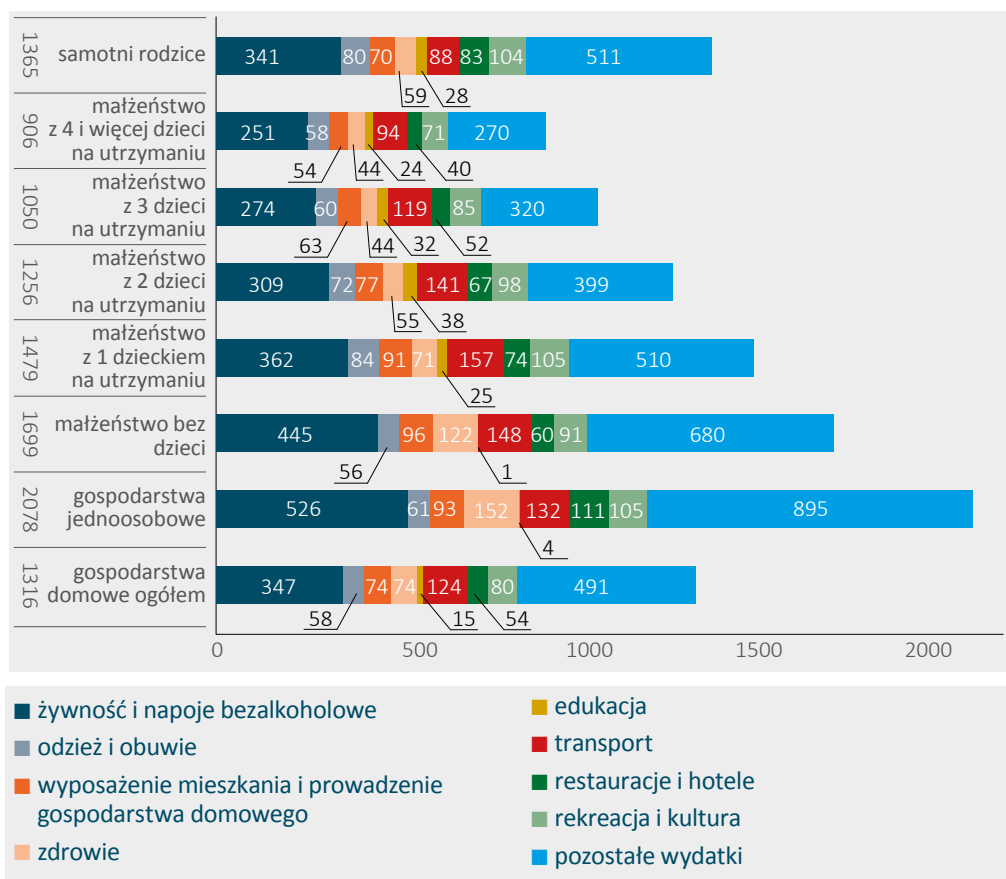

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

Występuje duże zróżnicowanie poziomu przeciętnych wydatków na osobę w analizowanych typach biologicznych gospodarstw domowych, ale sama struktura wydatków wydaje się podobna. Największy udział w wydatkach miały żywność i napoje bezalkoholowe (od 24,5% do 27,7% w pełnych rodzinach z dziećmi). Dużą część budżetu rodzin wydatkowano na usługi związane z transportem (od 10,4% do 11,3% w pełnych rodzinach z dziećmi). Najbardziej zróżnicowane były wydatki na rekreację i kulturę, które w dużym stopniu korespondowały z liczbą dzieci w rodzinie (od 7,1% do 8,1% w pełnych rodzinach z dziećmi). Relatywne wydatki na wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego utrzymywały się na podobnym poziomie wynoszącym ok. 6%.

Więcej informacji dostarczają kwotowe wydatki na poszczególne grupy dóbr i towarów konsumpcyjnych, które przedstawiały się jak poniżej:

Struktura wydatków na osobę w gospodarstwie domowym w podziale na typ biologiczny gospodarstwa [zł]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

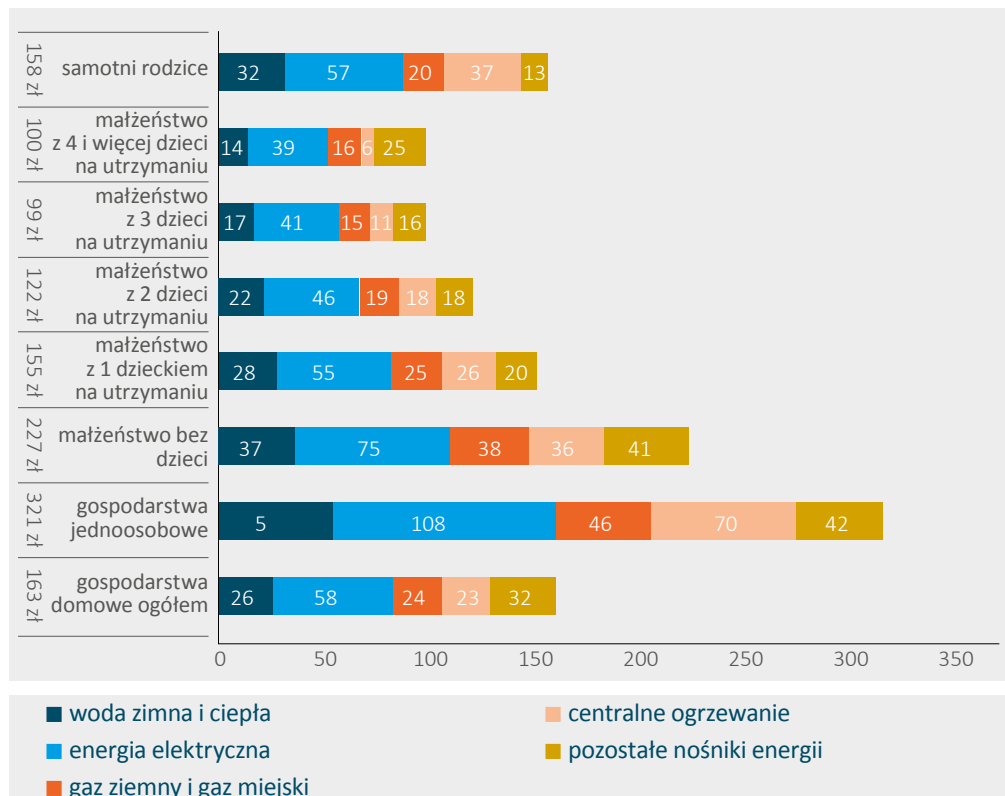
Można zauważyć, że małżeństwa bez dzieci prawie w ogóle nie mają wydatków na edukację. Nie jest to zaskakujące. Wydatki te są przede wszystkim związane z dziećmi. Poza tym w grupie tej ponad połowę stanowią emeryci.

Niemal we wszystkich grupach wydatków można dostrzec malejącą tendencję wydatków na osobę wraz ze wzrostem liczby osób w gospodarstwie. Większe rodziny zatem bardziej efektywnie zarządzają środkami i potencjalnie mniej szkodliwie oddziałują na środowisko. W dalszej części opracowania dokonano bardziej szczegółowej analizy wydatków przez rozdrobnienie wyszczególnionych wyżej agregatów.

1. Wydatki na wodę i nośniki energii

Na poniższym wykresie zobrazowano strukturę kwotową wydatków dotyczących użytkownika domu lub mieszkania.

Wydatki na wodę i nośniki energii (w przeliczeniu na osobę)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

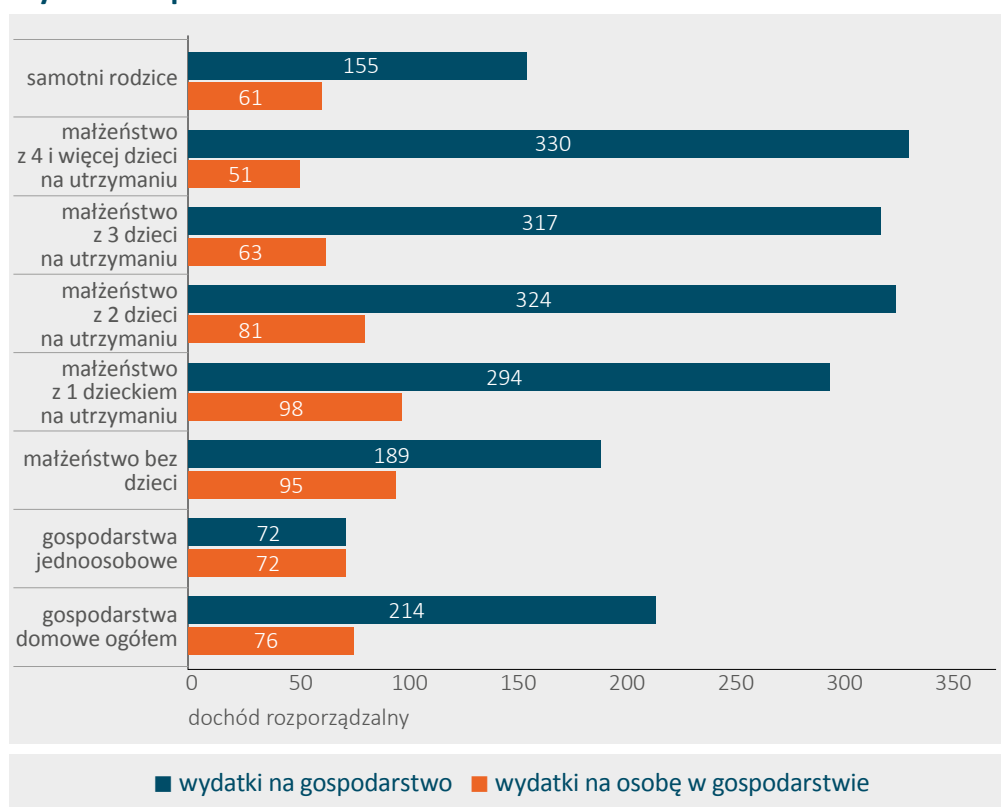
Z wykresu wynika, że gospodarstwa domowe wraz ze wzrostem liczebności zużywają coraz mniej wody na osobę. Najwięcej na zimną i ciepłą wodę wydają gospodarstwa jednoosobowe – 55 zł miesięcznie. W przypadku małżeństw bez dzieci miesięczne wydatki na zimną i ciepłą wodę wynoszą ok. 37 zł na osobę, natomiast w przypadku rodzin 4+ te wydatki kształtują się na poziomie ok. 14 zł na osobę w miesiącu. Podobna tendencja występuje dla kosztów eksploatacji energii elektrycznej. Podczas gdy gospodarstwa jednoosobowe wydają ok. 108 zł miesięcznie na energię elektryczną, wartość ta dla małżeństw bezdzietnych maleje do 75 zł. Wraz z pojawianiem się kolejnych dzieci suma ta dalej się obniża, aż do poziomu 39 zł na osobę w przypadku rodzin 4+. Dla gazu ziemnego i miejskiego wydatki na osobę również maleją – z 46 zł dla gospodarstw jednoosobowych do ok. 15 zł dla rodzin wielodzietnych. Tendencja ta występuje również w przypadku centralnego ogrzewania. Gospodarstwa jednoosobowe płacą za centralne ogrzewanie średnio 70 zł miesięcznie. Rodziny z 4 dzieci i więcej płacą za CO w przeliczeniu na osobę ponad dziesięciokrotnie mniej (6 zł).

Czy to znaczy, że duże rodziny to najefektywniejsza i najmniej szkodliwa dla środowiska komórka społeczna? Sprawdźmy, jak kształtują się wydatki na paliwo.

2. Wydatki na paliwo

Na poniższym wykresie zobrazowano wydatki na paliwo rozumiane jako olej napędowy, benzyna oraz pozostałe paliwa do prywatnych środków transportu, zarówno na osobę, jak i na całe gospodarstwo domowe.

Wydatki na paliwo

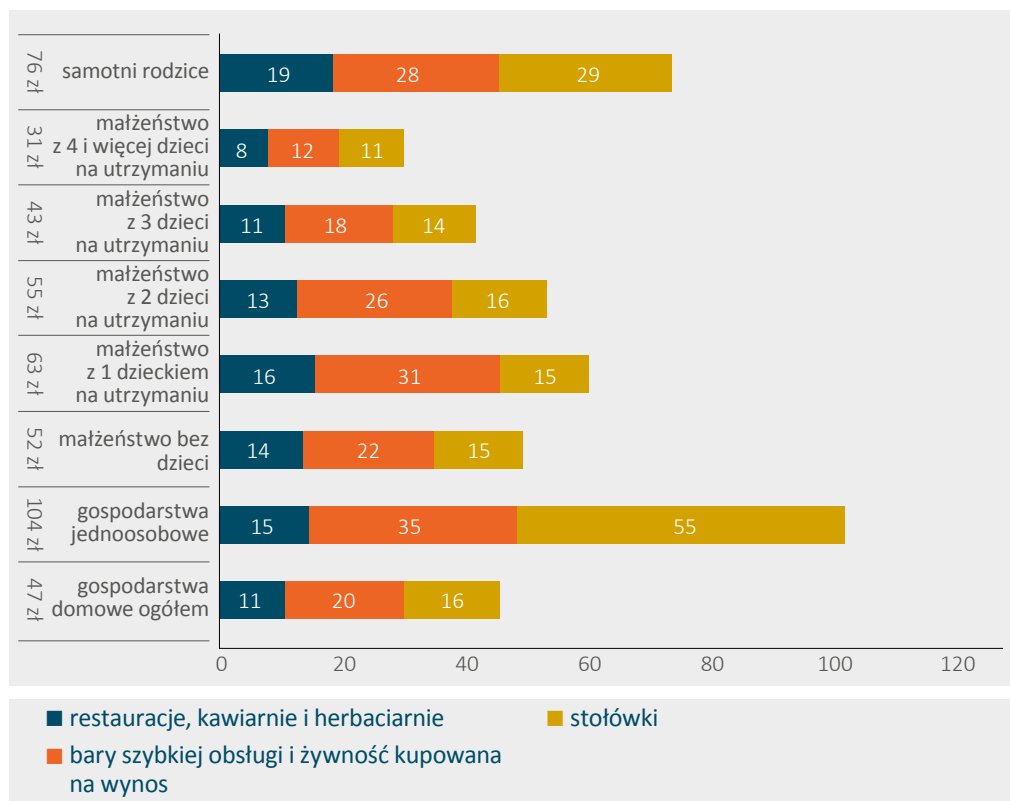
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

Wydatki na paliwo w rodzinach z dziećmi oscylują wokół 300 zł miesięcznie, niezależnie od posiadanej liczby dzieci. Wydatki na osobę maleją z poziomu ok. 100 zł dla małżeństw z jednym dzieckiem do ok. 50 zł dla małżeństw z 4 dziećmi i więcej. Potwierdza to hipotezę, że posiadanie większej liczby dzieci sprzyja efektywnemu wykorzystywaniu zasobów finansowych i korzystniej oddziałuje na środowisko naturalne niż funkcjonowanie w innych komórkach społecznych. Niewątpliwie pewną rolę odgrywa tutaj funkcjonowanie takich rozwiązań, jak Karta dużej rodziny (zniżki w granicach 10 gr za litr paliwa). Rozwiązania te nie są jednak na tyle istotne, aby zaburzały wnioskowanie.

3. Wydatki na jedzenie poza domem

Na poniższym wykresie zobrazowano strukturę wydatków na jedzenie poza domem.

Wydatki na jedzenie poza domem (w przeliczeniu na osobę)

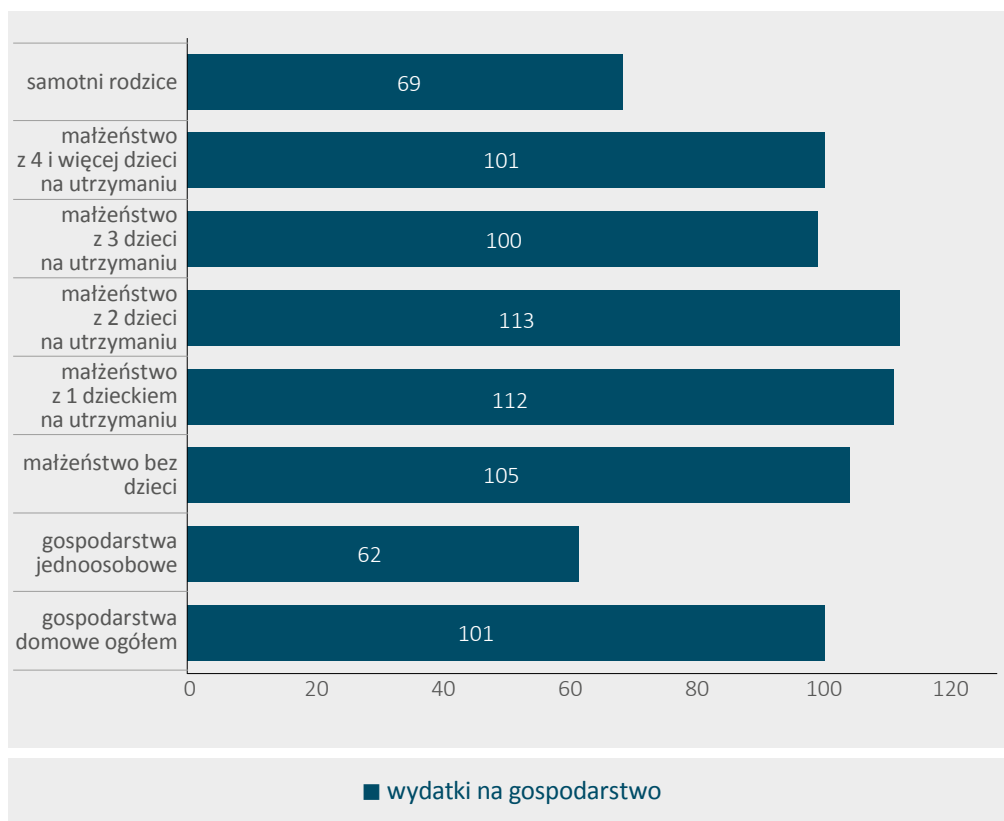
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

Najczęściej poza domem jedzą osoby gospodarujące samotnie. Ponad połowę wydatków na jedzenie poza domem stanowią wydatki w stołówkach. Jedna trzecia to wydatki w barach szybkiej obsługi i żywność kupowana na wynos. Na jedzenie w restauracjach w gospodarstwach jednoosobowych, ale także w małżeństwach z co najwyżej 2 dziećmi, wydaje się przeciętnie około 15 zł miesięcznie. Wydatki te maleją szczególnie w przypadku małżeństw z 3 dziećmi i więcej. Może mieć to związek z udogodnieniami takimi jak Karta dużej rodziny. Tezę tę zdaje się potwierdzać kształtowanie się wydatków na jedzenie na wynos i jedzenie w barach szybkiej obsługi. Wydatki w grupie rodzin 3+ maleją znacznie w porównaniu z wydatkami innych typów biologicznych gospodarstw domowych.

4. Wydatki na alkohol i wyroby tytoniowe

Na wykresie zaprezentowano wydatki gospodarstw domowych na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe.

Wydatki na alkohol i wyroby tytoniowe

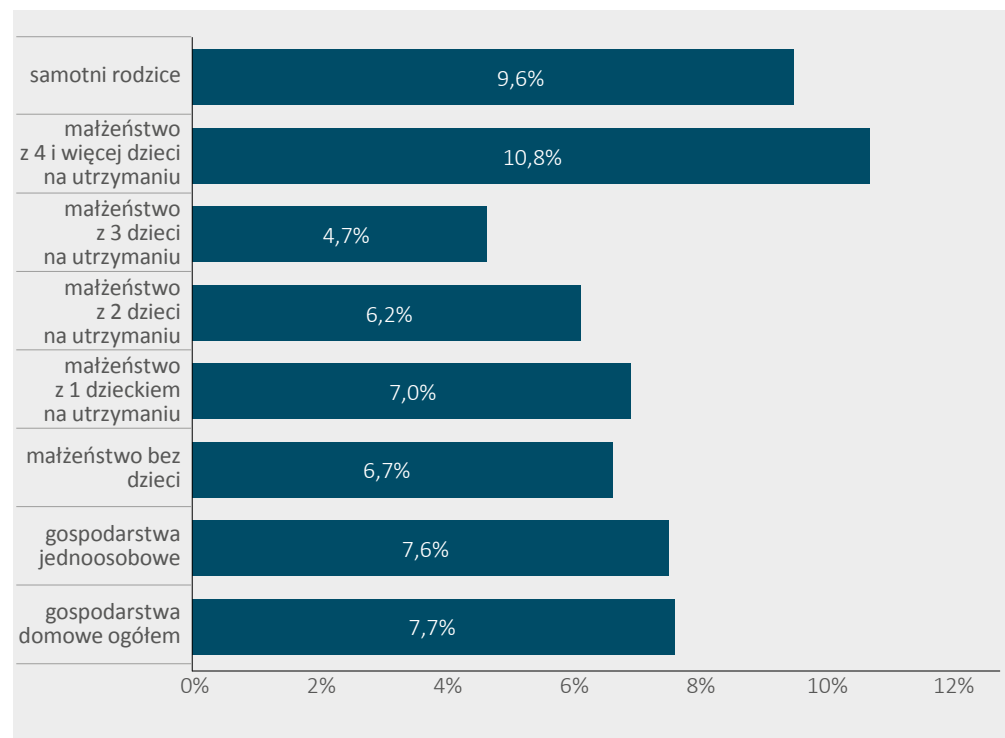
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

Gdy spojrzeć się na wykres, można zauważyć, że w rodzinach z większą liczbą (3+) dzieci wydatki na te używki są o ok. 10% niższe niż w przypadku małżeństw z 1 czy 2 dziećmi. Z tych danych wynika więc, że w większych rodzinach pije się i pali mniej niż w mniejszych komórkach społecznych.

5. Wydatki na podróże lotnicze

Na poniższym wykresie pokazano, ile procent gospodarstw ponosi wydatki na krajowe i zagraniczne podróże lotnicze⁴.

Gospodarstwa korzystające z lotów krajowych i międzynarodowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

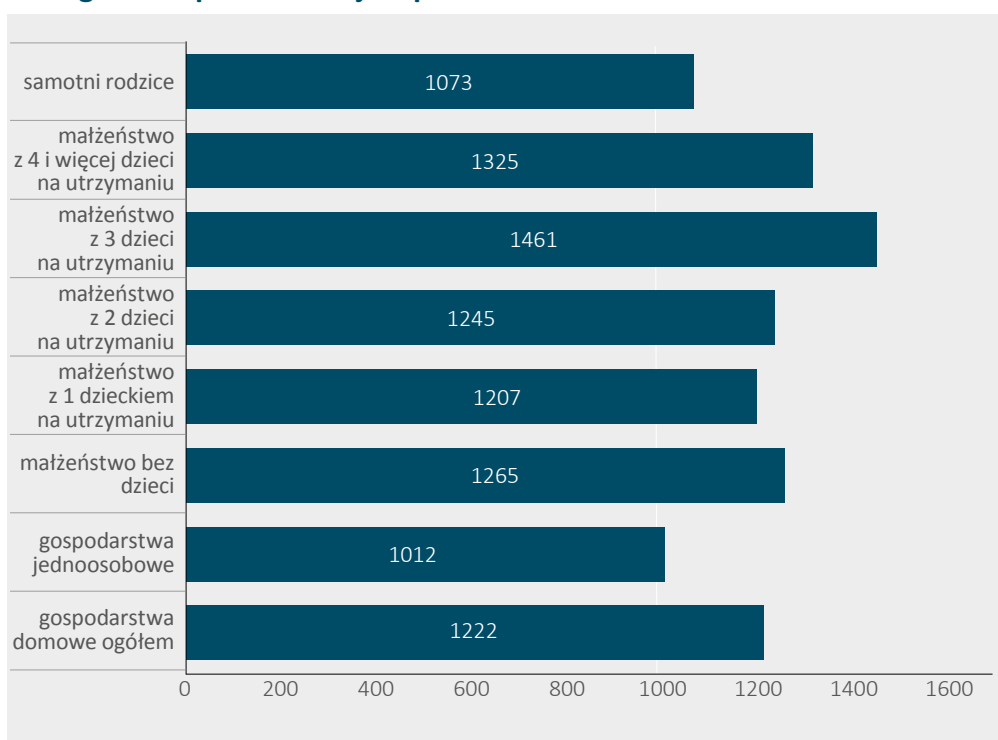
Na uwagę zasługuje spora przepaść między rodzinami z 3 dzieci na utrzymaniu a rodzinami 4+. Można to uzasadnić specyfiką promocji na przelot oraz bagaż. Specjalne oferty przeznaczone są najczęściej dla rodzica z 2 dzieci. Zatem najbardziej korzysta z nich para rodziców z 4 dzieci. Przypomnijmy, że średnio w rodzinach 4+ występuje 4,42 dzieci, zatem przeważają tu rodziny z 4 dzieci.

⁴ W podróżach tych nie uwzględniono lotów służbowych.

6. Rozchody związane z obsługą kredytu mieszkaniowego

Na poniższym wykresie porównano wysokość raty kredytu mieszkaniowego, którego zabezpieczeniem jest pierwsza nieruchomość⁵, w poszczególnych typach biologicznych gospodarstw domowych.

Przeciętna rata kredytu mieszkaniowego, którego zabezpieczeniem jest pierwsza nieruchomość

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

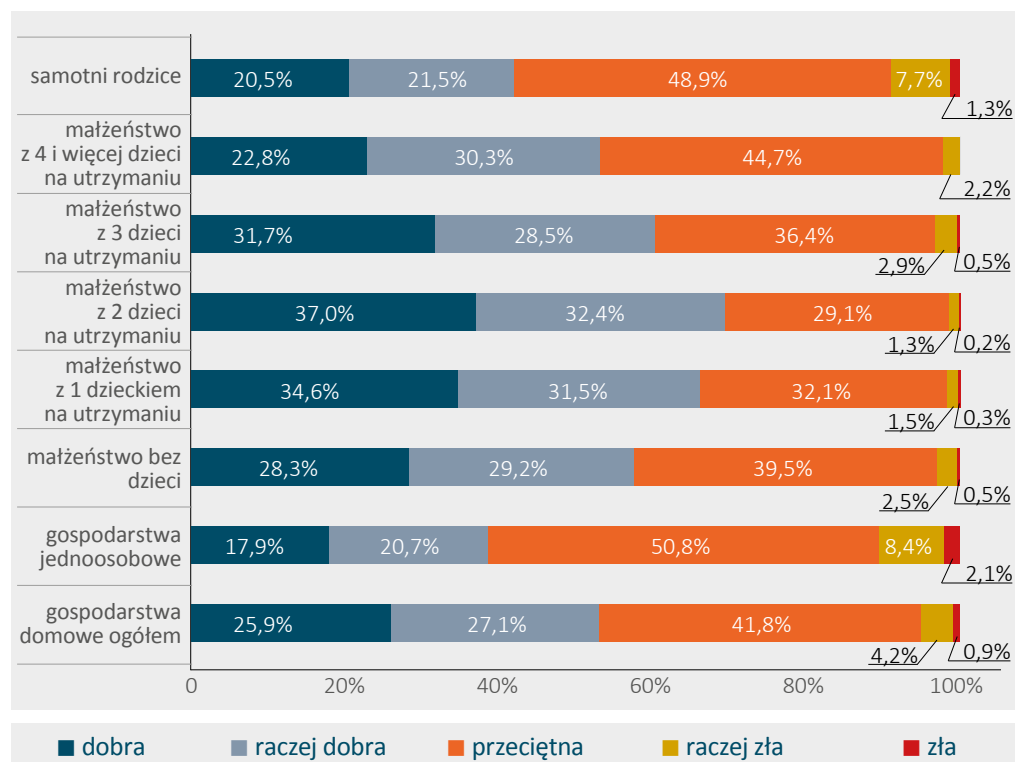
Jak wynika z wykresu, nie ma jednoznacznej zależności między liczbą posiadanych dzieci a ratą kredytu mieszkaniowego.

⁵ Pominięto kredyty, w których zabezpieczeniem były kolejne nieruchomości, ze względu na niską reprezentatywność próbki.

V. Subiektywna ocena sytuacji materialnej

W badaniu poproszono respondentów – gospodarstwa domowe – aby sami ocenili swoją sytuację materialną w 2021 r. Wyniki zaprezentowano na poniższym wykresie.

Ocena sytuacji materialnej

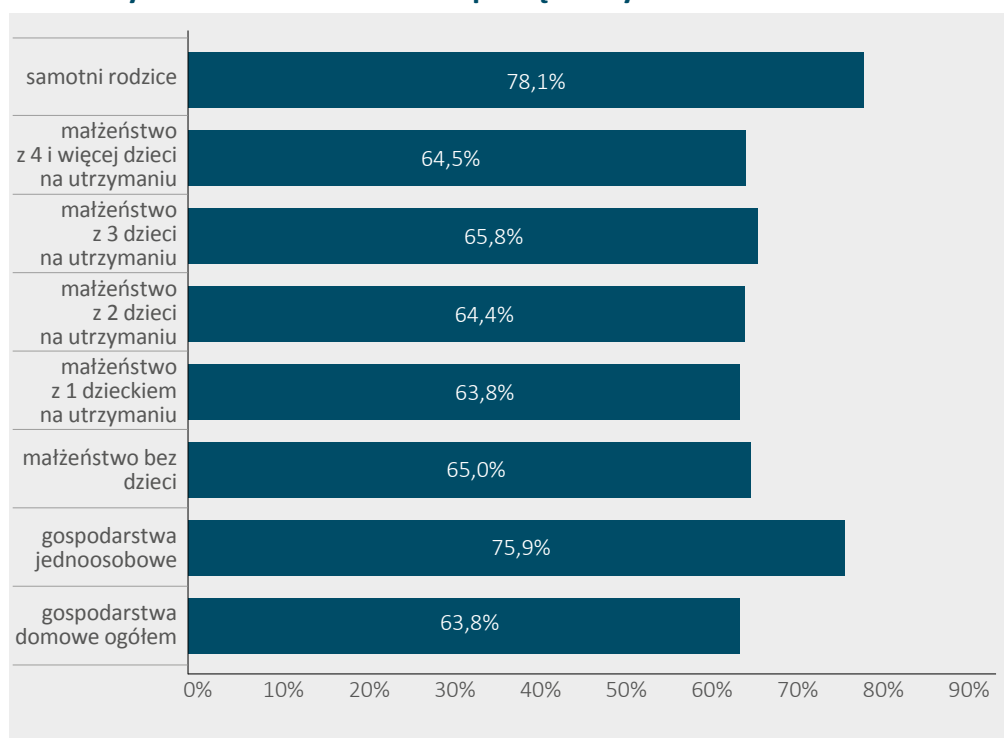
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

Najlepiej swoją sytuację materialną oceniają małżeństwa z 2 dziećmi na utrzymaniu (sytuacja dobra – 37%, raczej dobra – 32,4%). Nieznacznie gorzej swoją sytuację materialną oceniają małżeństwa z 1 dzieckiem na utrzymaniu (34,6% – sytuacja dobra i 31,5% – raczej dobra). Przypomnijmy, że oceniając sposób gospodarowania środkami pieniężnymi, te dwie grupy miały największy odsetek odpowiedzi „możemy sobie pozwolić na pewien luksus” oraz „starcza nam na wiele bez specjalnego oszczędzania”. Struktura dochodowa wśród rodzin wielodzietnych nie jest tożsama ze strukturą dochodową w rodzinach mniejszych. Jest większy rozstrzał dochodów w przypadku rodzin wielodzietnych, dlatego wartości średnie mogą być wysokie, ale subiektywna ocena sytuacji materialnej może być niższa. Dlatego przy analizie zamożności rodzin należy mieć również na uwadze aspekt zróżnicowania dochodów w grupie. Niemniej jednak w badaniu nie zidentyfikowano rodziny 4+, która oceniłaby swoją sytuację jako złą.

VI. Skłonność do oszczędzania

Przy analizie zamożności gospodarstw domowych nie sposób pominąć skłonności do oszczędzania. Punktem wyjścia było przyjrzenie się relacji wydatków do dochodu rozporządzalnego, czyli czy gospodarstwa mają z czego oszczędzać. Dla poszczególnych typów biologicznych gospodarstw domowych relację tę przedstawiono na poniższym wykresie.

Udział wydatków w dochodzie rozporządzalnym

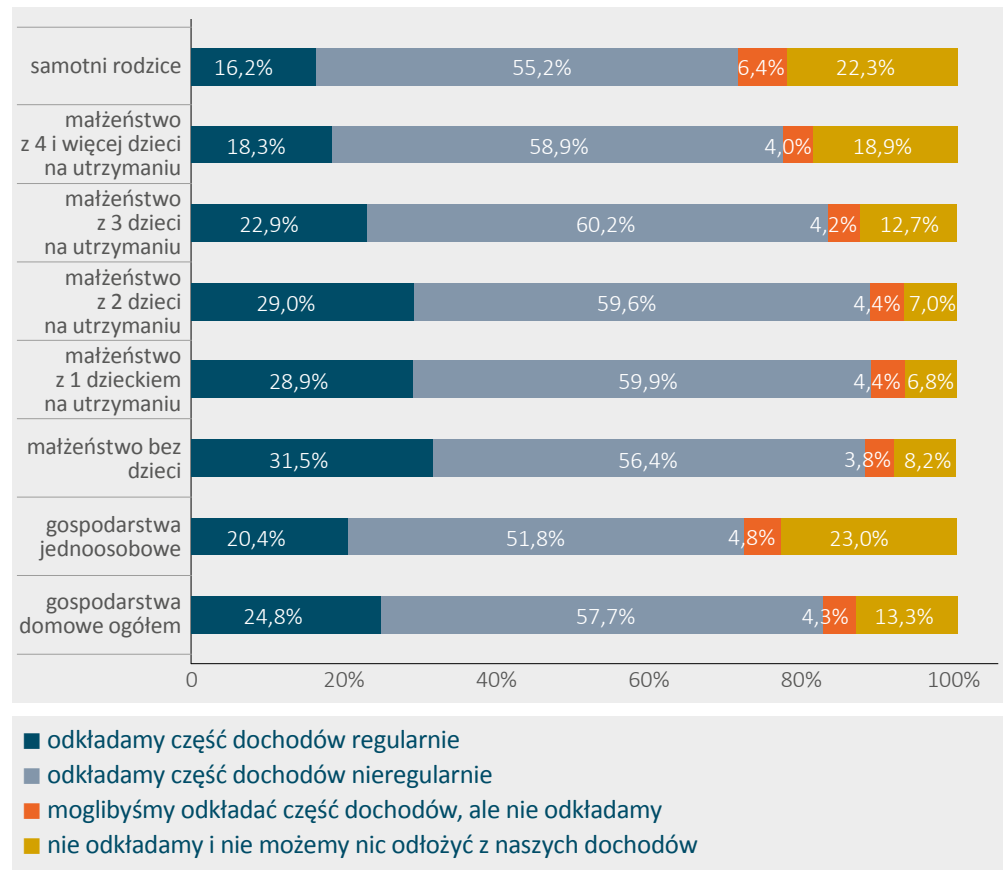

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

W małżeństwach relacja przeciętnych wydatków do dochodu rozporządzalnego jest stabilna i oscyluje wokół 65%. Wydaje się zatem, że mają one z czego oszczędzać.

Sprawdźmy, jak gospodarstwa domowe same oceniają swoją skłonność do oszczędzania. Na poniższym wykresie zobrazowano odpowiedzi respondentów zapytanych o podejście do oszczędzania.

Skłonność gospodarstw domowych do oszczędzania

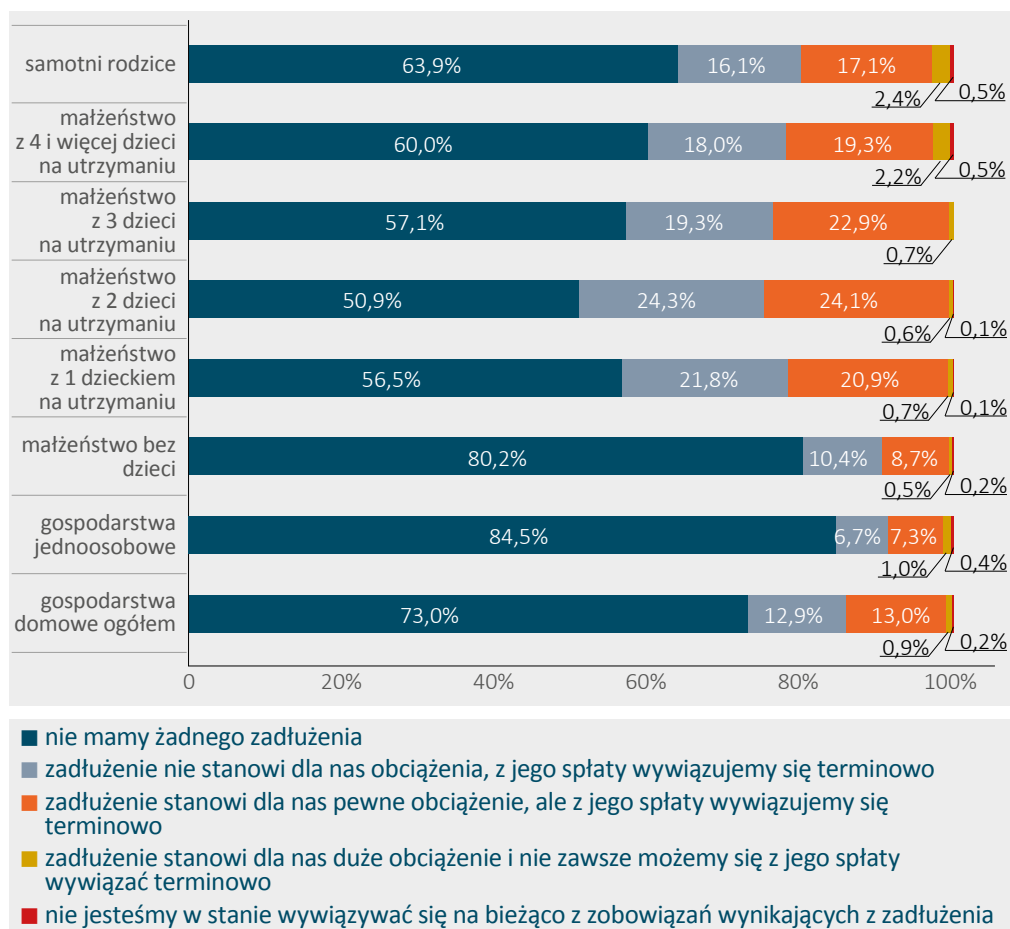
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

Wraz ze wzrostem liczby dzieci w małżeństwach spada udział odpowiedzi „odkładamy część dochodów regularnie”. W małżeństwach z 1 dzieckiem i 2 dzieci udział ten kształtuje się podobnie, potem, z każdym kolejnym dzieckiem, spada. Wzrasta natomiast udział odpowiedzi „nie odkładamy [...]” (z 6,8% w przypadku małżeństw z 1 dzieckiem do 18,9% w przypadku małżeństw z 4 dzieci). Można wnioskować, że duże rodziny nie sprzyjają oszczędzaniu. I ta zależność nie dziwi.

VII. Skłonność do zadłużania się

Zapytano respondentów także o ich stosunek do oszczędzania. Na poniższym wykresie pokazano, jak rozkładały się odpowiedzi.

Skłonność gospodarstw domowych do zadłużania się

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych jednostkowych BBGD GUS za 2021 r.

Interesujący jest fakt, że większe rodziny mają mniejsze zadłużenie niż małżeństwa z 1 dzieckiem czy 2 dziećmi. Zależność ta koresponduje z analizowanym wcześniej sposobem gospodarowania zasobami finansowymi, który jest bardziej rozważny w dużych rodzinach. W rodzinach 4+ występuje także zwiększony udział odpowiedzi „zadłużenie stanowi dla nas duże obciążenie [...]” (2,2%). Struktura odpowiedzi w rodzinach 4+ jest bardzo podobna do struktury w przypadku samotnych rodziców – gospodarstw mniej zamożnych.

Autor:
Michał Kwiecień

Redakcja:
Mariusz Staniszewski

 @instytutpokolenia

 @IPokolenia

www.instytutpokolenia.pl

ISBN 978-83-968580-0-9

Instytut POKOLENIA

Al. Jana Pawła II 29
00-867 Warszawa

tel. +48 729 058 740

NIP: 7011067862
REGON: 520851132

Kontakt:
kontakt@instytutpokolenia.pl

instytutpokolenia.pl

Analizujemy, badamy, prognozujemy.

Przygotowujemy badania, analizy i ekspertyzy w zakresie demografii w ujęciu polskim i międzynarodowym. W swoich działaniach uwzględniamy uwarunkowania społeczno-kulturowe zachodzących zjawisk. Wskazujemy kierunki zmian i inicjujemy działania, które mają za zadanie prowadzić do pozytywnych przemian w społeczeństwie.

Misją Instytutu POKOLENIA jest troska o naszą przyszłość. Człowiek, aby mógł wzrastać, rozwijać się emocjonalnie, społecznie i kulturowo, potrzebuje więzi. Miejscem, gdzie mogą się one tworzyć w sposób naturalny, powinna być rodzina - rozumiana szeroko, wielopokoleniowo. To właśnie w niej odnajdujemy cały przekrój społeczny.

Łącznikiem pomiędzy przeszłością a teraźniejszością są badania. Tylko sięgając w głąb, możemy lepiej poznać rzeczywistość i w konsekwencji wpływać na trendy demograficzne: pozytywne wzmocnić, a niekorzystne powstrzymać, czy nawet odwracać. Od nas zależy przyszłość. Wierzymy, że mamy na nią wpływ i możemy zbudować dobry świat dla kolejnych POKOLEŃ.

Chcemy, aby przeprowadzane przez instytut POKOLENIA analizy, przybliżyły nas do celu, jakim są szczęśliwe rodziny i dobrze rozwijające się społeczeństwo. Dbając o więzi rodzinne i międzyludzkie, zbudujemy POKOLENIA przyszłości.

Instytut POKOLENIA to państwowa jednostka budżetowa podległa Prezesowi Rady Ministrów.